

Muzeji savremene umetnosti u Tokiju

Become a Patron!

Da li ste čuli za *karoši*, japanski termin za smrt od prekovremenog rada?

Uprkos tome što, u poslednje vreme, same kompanije nastoje da uspostave ravnotežu između rada i privatnog života svojih zaposlenih, poslovna filozofija Japanaca zasnovana na marljivosti i poslušnosti u odnosu na autoritete, posebno iz perspektive nekoga ko dolazi sa Zapada, često predstavlja ekstrem. U Japanu nije neuobičajeno da pojedinac privatni život podredi poslu, onaj ko često menja zaposlenje nije dovoljno cenjen, prekovremeni rad dokaz je lične vrednosti, a strah od otpuštanja japanska svakodnevnica. Statistike govore da radnici u Japanu koriste samo deo godišnjeg odmora, ali da i tada imaju grižu savesti zbog solidarnosti sa kolegama jer osnova japanskog društva nije pojedinac već pripadnost kolektivu. Radni moral se razvija od detinjstva, u japanskim školama deca ne dobijaju ocene do četvrtog razreda, jer ih do tada podučavaju dobrim manirima i razvijaju njihov karakter; učenici ne beže sa časova, ne kasne na nastavu, sami spremaju učionice u kojima borave. Na kraju srednje škole, polažu ispit koji odlučuje o njihovoj budućnosti, a na poslednjoj godini studija počinje potraga za poslom i život u kome nema predaha.

Upravo se ovi motivi iščitavaju u podtekstu najnovije izložbe Muzeja savremene umetnosti Tokija (MOT) *A sada je vreme za igru (Now, it's time to play)* koja se može pogledati do 20. oktobra 2019. godine.

Zgrada Muzeja MOT u Tokiju © Ljiljana Maletin

"Dosta je igre, vreme je za učenje", utisnuto je u kolektivni identitet ove nacije jer "igra je frivolna i kontraproduktivna za

realni, praktični život”. Iako su naizgled kreirani za zabavu, u podtekstu ovih radova nalaze se teme kao što su: pritisak kolektiva, kompeticija, psihologija stoičkog trpljenja i sl. Ali, sem što metaforičke konotacije radova skreću pažnju na akutne sociološke probleme, ova u osnovi interaktivna izložba podstiče posetioca da se opusti, da kroz igru pobegne od rutine i svakodnevice, razvije drugačiji način percepcije i pristupa problemu.

”A sada je vreme za igru”, MOT, Tokio © Ljiljana Maletin

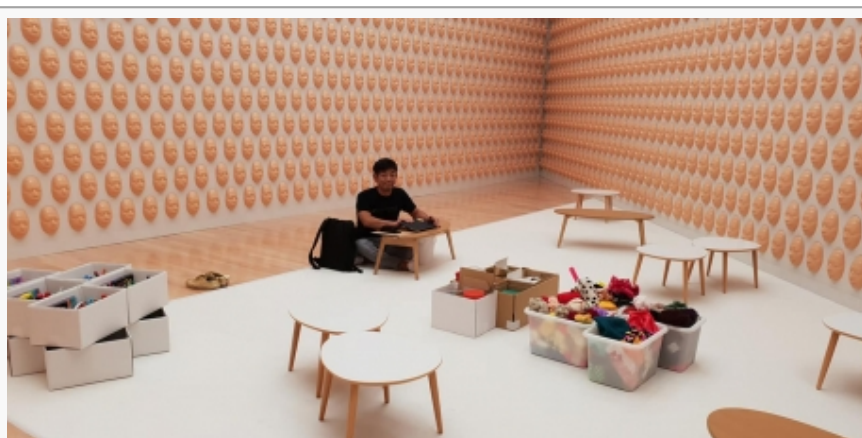
Interakcija dela i publike u Muzeju MOT © Ljiljana Maletin

Na izložbi, koja je privlačna i odraslima i deci, šestoro japanskih umetnika/ umetničkih grupa (Yoshiaki Kaihatsu, Kazuhiro Nomura, team Hamburg, Tanotaiga, TOLTA, Usio) propituje socijalne kodove, društvene vrednosti, bavi se odnosom individualnosti i konformizma, poigrava se smislom i kroz društvene igre, reči, slike i narative posetioce uvodi u neočekivana iskustva. Njihovi radovi se smeju dodirivati, fotografisati, premeštati, doctavati, oni su stimulatívni, podstiču kreativnu energiju i maštu. Posetioci se pozivaju da se, po principu veštačke stene, popnu na umetnički rad-instalaciju, da vlastitom snalažljivošću izađu iz lavirinta, intervenišu u prostoru, crtaju, da se poigraju i odupru ultimatumu kolektiva koji glasi:”Sledi siguran put. Ne izdvajaj se od okoline. Nemaš pravo na grešku.”

Interaktivni radovi u MOT-u u Tokiju © Ljiljana Maletin

Muzej savremene umetnosti Tokija (MOT), čije su najnovije akvizicije, takođe dostupne javnosti, otvoren je 1995. godine, u Kiba parku, istočno od reke Sumida sa ciljem da se sistematizuje, sačuva i izloži kolekcija savremene vizuelne umetnosti orjentisana ka posleratnoj japanskoj umetnosti, mada uključuje i inostrane autore. Nakon trogodišnje obnove, MOT je ponovo otvoren za javnost proleća 2019. Stalna kolekcija ima 5,400 radova, među kojima su i dela Endija Vorhola, Roja Liktenstajna, Dejvida Hoknija, Jajoi Kusame, Frenka Stele, Jiro Jošihare i dr.

Jedan od autora izložbe u muzeju MOT © Ljiljana Maletin

Sa postavke u MOT-u © Dragan Vojvodić

Iako primarna asocijacija na Tokio nije savremena umetnost, još jedan muzej savremene umetnosti, Mori umetnički muzej, privlači značajan broj turista budući da je smešten u poznatom tokijskom

kvartu Ropongi, na 52. spratu oblakodera koji je sagradio investitor za nekretnine Minoru Mori, sa kojeg se pruža panoramski pogled na Tokio. Ovaj muzej izlaže etablirane umetnike kao što su Takaši Murakami, Aj Vejvej ili Bil Viola, ali pruža šansu i stvaraocima mlađe generacije.

Pogled sa 52. sprata zgrade u kojoj je smešten Mori muzej u Tokiju ©
Ljiljana Maletin

Do 27. oktobra 2019. godine, u Mori muzeju se može pogledati retrospektiva 25-godišnjeg rada Čiharu Šiote (Chiharu Shiota, 1972), predstavnice Japana na Bijenalu u Veneciji 2015, poznate po performansima i instalacijama sa motivima paučinastih niti.

Rad Čiharu Šiote u Mori umetničkom muzeju u Tokiju © Dragan Vojvodić

Čiharu Šiota je rođena u Osaki, a živi u Berlinu. Njen rad je prikazan na više od 300 internacionalnih izložbi, a beogradska publika je njenu venčanicu prekrivenu crnim nitima (*Stanje postojanja, Haljina*), imala prilike da vidi u Muzeju grada Beograda, na Oktobarskom salonu pod nazivom *Čudo kakofonije*.

“

Odeća je za mene druga koža. Čak može biti i moćnija od stvarne jer nam omogućava da nešto više kažemo o sebi..., ona akumulira sećanja koja skupljamo iz dana u dan”, objašnjava Šiota.

Posetioci oduševljeni delom Čiharu Šiote © Ljiljana Maletin

Izložba Čiharu Šiote u Mori umetničkom muzeju u Tokiju pod nazivom *Drhtaji duše (The Soul Trembles)* predstavlja do sada najsveobuhvatniju prezentaciju njenog rada koji tematizuje motive prisustva i odsustva, individualne i kolektivne memorije, snove, anksioznost i granice. Čine je njeni raniji radovi iz 90-tih godina prošlog veka, skulpture, video-radovi, crteži, dokumentacije performansa, kao i najnovijija dela. No, najveću pažnju privlače instalacije sačinjene od crnog ili crvenog "pletiva" koje premrežavaju izložbene sale stvarajući "neograničene prostore koji se postepeno šire u svemir".

“Kada postane nemoguće okom pratiti nit ili umetnički rad, počinjem da osećam da je završen”, ističe Šiota. “Verujem da se u radu istina pojavljuje u trenutku kada ga više ne možete videti golim okom.”

Instalacije Čiharu Šiote u Mori umetničkom muzeju © Ljiljana Maletin

Umetnica kojoj je nedavno, 20 godina nakon izlečenja, ponovo dijagnostifikovan kancer objašnjava da ju je upravo susret sa bolešću i smrću nagnao da kreira dela koji predstavljaju “iskreni dijalog sa sopstvenom dušom.” Verovatno je i to jedan od razloga

zašto njene instalacije inspirišu posetioce na interakciju, fotografisanje, selfi, ali i suočavanje sa sopsvenom duhovnom biografijom. Inače, mreže po kojima će postati poznata, Šiota počinje da plete u sopstvenoj sobi, nakon što se nastani u Nemačkoj, seleći se iz jednog stana u drugi, žudeći za prostorom koji će joj pružiti iluziju sigurnosti i doma.

Instalacija Čiharu Šiote u muzeju MORI © Ljiljana Maletin

Sem njenih radova, u Mori umetničkom muzeju se može pogledati i grupna izložba japanskih umetnika pod imenom *Lažne vesti (Fake news)*, inspirisana nekadašnjom politikom izolacionizma (*sakoku*) i *lažnim vestima* koje su i jedan od motiva kustoske koncepcije ovogodišnjeg Venecijalnaskog bijenala. Takođe i projekcija video-radova Takate Fujuhika koji na humorističan, kritičan, ponekad erotizovan i naizgled apsurdan način propituju motive religije, mita, roda, traume, seksa, te binarnu opoziciju ženstvenosti i muževnosti.

Sem Mori umetničkog muzeja u četvrti Ropongi vredno je pomenuti i Mori muzej digitalne umetnosti u Odaibi, rezultat saradnje umetničkog kolektiva teamLab i kompanije Mori – digitalni muzej koji objedinjuje robotiku, vizuelnu umetnost, dizajn i arhitekturu, gde umetnost prelazi u u trodimenzionalnu stvarnost, umetničke instalacije "napuštaju" realni prostor i na nesvakidašnji način komuniciraju sa drugim radovima i mnogobrojnim posetiocima.

Muzej Jajoi Kusame u Tokiju © Ljiljana Maletin

Ljubaznošću tokijskog Muzeja Jajoi Kusame, imala sam privilegiju da posetim i najnoviju postavku radova Jajoi Kusame (Yayoi Kusama, 1929) pod nazivom: *Ovde, još jedna noć udaljena bilionima svetlosnih godina: večna beskonačnost.*

Jajoi Kusama, fotografija preuzeta sa interneta © Noriko Takasugi

Brojni hešttagovi sa njenim imenom upućuju na umetnicu sa ekstravagantnim perikama, u odeći sa motivima sopstvenih dela – omiljeni dekor za selfi instagram generacije, ali ko je zapravo Jajoi Kusama, široj javnosti najpoznatija po tačkicama, beskrajoj sobi sa ogledalima i instalaciji žute bundeve sa crnim tufnama? Umetnica koja sopstvene psihičke probleme transponuje u skulpture, instalacije, slike, performanse, film, modu, literaturu i fotografiju zasnovane na konceptualnoj umetničkoj praksi, feminističkom, minimalističkom konceptu i umetnosti apstraktnog ekspresionizma.

Novinski izvori navode kako je motivi tačaka i mreža opsedaju još od detinjstva, budući da u desetoj godini počinje da slika, nakon što doživi vizuelno-akustične halucinacije koje će nastaviti da je prate; kako 1948. godine, posle studija tradicionalnog japanskog slikarstva u Kjotu odlazi u Njujork gde postaje akter avangardne umetničke scene 50-ih i 60-ih godina prošlog veka; pominju se njeni hipi-hepeninzi, protesti protiv rata u Vijetnamu te kako je od art-bruta dospela na top-listu najskupljih savremenih umetnica na svetu; kako je 1993, na Venecijanskom bijenalu, zidove Japanskog paviljona prekrila ogledalima i ispunila ga skulpturama u obliku bundeve; da je 2014. proglašena najpopularnijom umetnicom na svetu; kako je stilizovala Džordža Klunija za editorijal magazina *W*, te da je njena slika *Belo broj 28* iz ciklusa *Beskrajne mreže* iz 1960. godine u aukcijskoj kući Kristi prodana za više od 7 miliona dolara.

Lift u muzeju Jajoi Kusame © Dragan Vojvodić

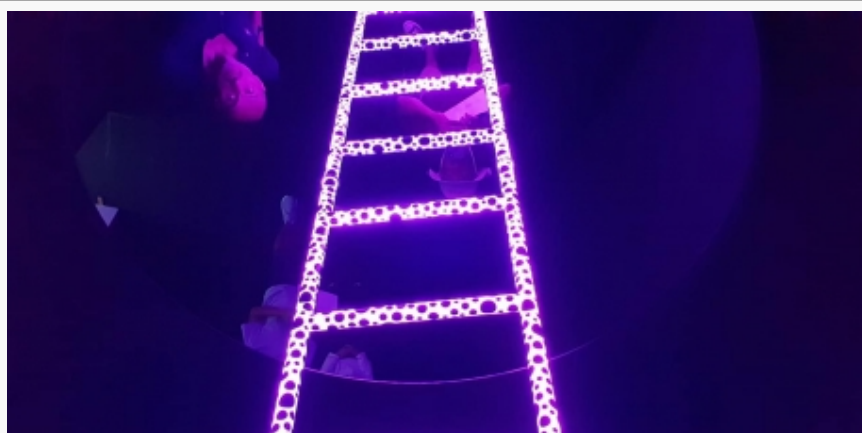

Džordž Kluni, dizajn Jajoi Kusame za W magazin. Fotografija preuzeta sa interneta © Ema Samerton

No, iako sam dosta toga pročitala o Kusami, prvi put sam jedan njen rad videla tek prošle godine, tokom umetničke rezidencije u Kvartu muzeja u Beču – *Srebrnu haljinu* izloženu u MUMOK-u. Upravo je to delo, kao i moje propitivanje *Ženskog diskursa u umetnosti*, bio razlog zašto sam poželela da posetim Muzej Jajoi Kusame, kojim rukovodi Fondacija koja u nazivu nosi njeno ime. Muzej specifične minimalističke arhitekture, idejno rešenje studija Kume Sekei, otvoren je prvog oktobra, 2017, u tokijskoj četvrti Šinđuku. Aktuelna postavka sadrži dela u kojima se očitava autorkina fascinacija beskonačnošću, korišćenje ogledala, svetlosnih efekata. Na izložbi se nalaze njeni rani, njujorški radovi iz serije *Beskonačne mreže*, ali i noviji kao što je svetlosna instalacija *Stepenice za nebo* (2019) ili slike *Obožavanje beskrajnog prostora* i *Zaustavimo rat* nastale tokom poslednjih godina, kao i *Bundeva* (2015) od nerđajućeg čelika s bojama koje aludiraju na svemir.

Instalacija po imenu *Bundeve* Jajoi Kusame u njenom muzeju u Tokiju © Ljiljana Maletin

Stepenice za nebo Jajoi Kusame u istoimenom muzeju u Tokuju © Ljiljana Maletin

Na sajtu Muzeja se mogu pronaći sve potrebne informacije u vezi sa muzejskom postavkom uz napomenu da se karte za Muzej moraju kupiti unapred i to isključivo onlajn. Vreme boravka u muzeju je ograničeno na 90 minuta, a fotografisanje je dozvoljeno samo u određenim delovima Muzeja.

Napomena: Test je nastao ljubaznošću Muzeja MOT, Mori umetničkog muzeja i Muzeja Jajoi Kusame, tokom umetničko-istraživačkog projekta u Japanu, jula 2019, uz podršku Fondacija EU Japan Fest iz Tokija i Novi Sad 2021 iz Novog Sada.

za P.U.L.S.E tekst i fotografije: **Ljiljana Maletin Vojvodić**

✓ Like 47

Share 47

Play this new Game for Min.

Оглас And see why everyone is

Desert Order

Learn more

This site uses Akismet to reduce spam. [Learn how your comment data is processed.](#)